This Question Paper contains 24 printed pages.

Seat No.: | | | | | | | |

Sl. No. : 102561

136(GHE)

(March, 2022)

Time : 3 Hours] ***[Maximum Marks : 100***

સૂચનાઓ :

1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગો છે.
2) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 64 પ્રશ્નો છે.
3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
4) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખો.
5) નવો વિભાગ નવા પાના ઉપર લખો.

વિભાગ - A

■ **નીચેના આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 20 સુધીના બહુવિકલ્પ પ્રશ્નોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે.** **[20]**

1) અમુક નિશ્ચિત વિધાન માટે વપરાતા A થી Z સુધીના કેપિટલ અક્ષરોને શું કહેવાય છે ?
   (A) તાર્કિક કારક
   (B) વિધાનપરક અચલ
   (C) વિધાનપરક પરિવર્તી
   (D) સર્વોપરી કારક

2) ત્રણ સાદા વિધાનોવાળા જટિલ સંયુક્ત વિધાનના સત્યતા કોષ્ટકમાં કેટલી હરોળ હોય છે ?
   (A) આઠ
   (B) છ
   (C) બે
   (D) ચાર

3) જે દલીલ અપ્રમાણભૂત ન હોય તે દલીલ કેવા પ્રકારની હોય છે ?
   (A) સત્ય
   (B) અસત્ય
   (C) પ્રમાણભૂત
   (D) શંકાસ્પદ

4) દલીલમાં ફલિત વિધાનની સંખ્યા કેટલી હોય છે ?
(A) એક
(B) ત્રણ
(C) બે
(D) ચાર

5) MP ને લગતા નિયમના રૂપમાં કયા તાર્કિક કારકનો ઉપયોગ થાય છે ?
(A) $\vee$
(B) $\sim$
(C) $\rightarrow$
(D) $\leftrightarrow$

6) $p \vee q$ અને $\sim q$ તેથી p આ રૂપ કયા નિયમનું છે ?
(A) Add
(B) CD
(C) MT
(D) DS

7) સંવિધાનમાં પ્રત્યેક પદનો ઉપયોગ કેટલીવાર થાય છે ?
(A) એક
(B) બે
(C) ત્રણ
(D) છ

8) 'હાહન' ભેદમાં સાધ્યવિધાન કયું છે ?
(A) હા
(B) ના
(C) હ
(D) ન

9) કઈ વ્યાપ્તિ કાર્યકારણ સંબંધ સ્થાપે છે ?
(A) વૈજ્ઞાનિક વ્યાપ્તિ
(B) અવૈજ્ઞાનિક વ્યાપ્તિ
(C) સાદી ગણનામૂલક વ્યાપ્તિ
(D) નિગમન

10) અનિવાર્ય શરતોનો સમુચ્ચય એટલે શું ?
(A) નિગમન
(B) આંશિક શરત
(C) વ્યાપ્તિ
(D) પર્યાપ્ત શરત

11) કયા ધનને શ્રેષ્ઠ ધન કહ્યું છે ?
(A) ચલણી નાણું
(B) સુવર્ણા મુદ્રા
(C) બચાવેલું ધન
(D) વિદ્યારૂપી ધન

12) સત્ય એટલે શું ?
(A) ઈશ્વર
(B) જ્ઞાનનો ગુણ
(C) વિશેષણ
(D) સંકલ્પના

13) ધર્મની આગવી વિશેષતા કઈ છે ?
(A) જ્ઞાન
(B) ભક્તિ
(C) નીતિ
(D) વૈરાગ્ય

14) "નિરંતર પ્રાર્થના કરતા રહો" આ આજ્ઞા કયા ધર્મગ્રંથમાં છે ?
(A) બાઈબલ
(B) માનવ ધર્મ
(C) કુરાન
(D) આપણો ધર્મ

15) જગતમાં વિદ્યમાન ધર્મોની સંખ્યા કેટલી છે ?
(A) 09
(B) 10
(C) 11
(D) 20

16) જગતમાં વિદ્યમાન ધર્મોમાં અર્વાચીન ધર્મ કયો છે ?
(A) હિન્દુ ધર્મ
(B) તાઓ ધર્મ
(C) ઈસ્લામ ધર્મ
(D) શીખ ધર્મ

17) જૈન ધર્મના પ્રથમ તીર્થંકર કોણ હતા ?
(A) ઋષભદેવ
(B) પ્રભાકર
(C) કપિલદેવ
(D) સોમદેવ

18) હિન્દુ ધર્મનો ઉદ્ભવ ક્યાં થયો છે ?
(A) ચીન
(B) પશ્ચિમ એશિયા
(C) જાપાન
(D) ભારત

19) સાત્ત્વિક આહારથી ચિત્ત કેવું બને છે ?
(A) અસંતુલિત
(B) સંતુલિત
(C) આવેગિક
(D) ચંચળ

20) અષ્ટાંગયોગના બહિરંગો કેટલા છે ?
(A) એક
(B) ત્રણ
(C) ચાર
(D) પાંચ

વિભાગ - B

■ **નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 21 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. દરેકનો 1 ગુણ છે.** [10

21) સત્યતાફલનલક્ષી કારકો કેટલા છે ?

22) દલીલના પ્રામાણ્યનો નિર્ણય શેના પર આધારિત છે ?

23) 'Conj' નો નિયમ બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?

24) નિરુપાધિક વિધાનના ઈયત્તાની દૃષ્ટિએ પડતા પ્રકારોના નામ જણાવો.

25) આલ્ફ્રેડ બેકન સાદી ગણનામૂલક વ્યાપ્તિને શું કહે છે ?

26) 'તમે હસો છો ત્યારે સુંદર લાગો છો' આ કયા પ્રકરાનું વિધાન છે ?

27) ધાર્મિક જીવનનો આરંભ શેનાથી થાય છે ?

28) 'જૂનો કરાર' કયા ધર્મનો ધર્મ ગ્રંથ છે ?

29) જૈન ધર્મના ધર્મ ગ્રંથનું નામ લખો.

30) ભારતે વિશ્વને આપેલું અમૂલ્ય નજરાણું શું છે ?

વિભાગ - C

■ **નીચેના 31 થી 44 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો. દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે.** **[20]**

31) '$\rightarrow$' નું સત્યતાકોષ્ટક રચો.

32) જટિલ સંયુક્ત વિધાનોના પ્રકારોના નામ લખો.

33) વિધાન માટેનું તદેવાર્થક રૂપ એટલે શું ?

નીચેના <u>પ્રશ્નનંબર 34</u> અને <u>પ્રશ્નનંબર 35</u> ની દલીલો પ્રમાણભૂત બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો અને એ દલીલ માટેના જે પ્રમાણભૂત રૂપનું સ્થાનાપત્તિનિદર્શન હોય તે રૂપ લખો.

34) <u>J V (K & R)</u>

$\therefore$ J

35) <u>[(H V K)</u> $\rightarrow$ <u>J] & (H & K)</u>

$\therefore$ ____________________

36) સંવિધાનની આકૃતિ એટલે શું ?

37) પક્ષપદ કોને કહેવાય છે ?

38) કાર્યકારણનો નિયમ એટલે શું ?

39) સામાજિક મૂલ્યોના ઉદાહરણો આપો.

40) કોઈપણ બે શારીરિક મૂલ્યોના ઉદાહરણો આપો.

41) 'ધૃ' ધાતુનો અર્થ લખો.

42) વિનોબાજીએ આપેલા ધર્મ અને વિજ્ઞાન અંગેના સમીકરણ લખો.

43) કોન્ફ્યુશિયસધર્મમાં ધર્મના કયા પાંચ બંધનોનો આગ્રહ છે ?

44) પાંચ યમના નામ જણાવો.

વિભાગ - D

■ **નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 45 થી 58 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે.** **[30]**

45) ટૂંકનોંધ લખો : સર્વોપરીકારક

અથવા

વિધાનપરક પરિવર્તી

46) સત્યતાકોષ્ટકની રીતનો ઉપયોગ કરીને નીચે આપેલું વિધાન, વિધાન માટેના રૂપમાંનું કયા પ્રકારનું છે તે નક્કી કરો.

$\sim p \rightarrow (p \vee q)$

47) સત્યતાકોષ્ટકની પ્રત્યક્ષ રીતનો ઉપયોગ કરીને નીચેની દલીલનું પ્રામાણ્ય નક્કી કરો.

A & B

∴ B & A

48) નીચેની રૂપલક્ષી સાબિતીની ખાલી જગ્યા પૂરો :

1.	(J → K) & (L → M)	P
2.	J & L	P /∴ K & M
3.	J → K	________
4.	J	________
5.	K	________
6.	L → M	________
7.	L	________
8.	M	________
9.	K & M	________

49) નીચેની દલીલ પ્રમાણભૂત છે એમ રૂપલક્ષી સાબિતી રચીને સિદ્ધ કરો.

(P & Q) → [(P → R) & S]

(P & Q) & T

∴ R ∨ W

નીચેના **<u>પ્રશ્નનંબર 50</u>** અને **<u>પ્રશ્નનંબર 51</u>** ના સંવિધાનોની આકૃતિ અને ભેદ દર્શાવી સંવિધાનના નિયમોને આધારે તેમના પ્રામાણ્યની તપાસ કરો.

50) સર્વ ખાદી વસ્ત્રો આરામદાયક છે.

સર્વ ખાદી વસ્ત્રો હાથવણાટ છે.

∴ સર્વ હાથવણાટ આરામદાયક છે.

51) પ્રાંજલ કિંજલની સખી છે.

ગુંજન પ્રાંજલની સખી છે.

∴ ગુંજન કિંજલની સખી છે.

52) ટૂંક નોંધ લખો : અનિવાર્ય શરત

અથવા

પર્યાપ્ત શરત

53) નીચેના પ્રાતીક રજૂઆતોમાંથી પ્રત્યેક અંગે તે કઈ વ્યાપ્તિ રીતિની છે તે ઓળખાવો.

1. ABCD ______ abcd

   BCD ______ bcd

   ∴ a એ A નું પરિણામ

2. XYZ ______ xyz

   $X^{(+)}YZ$ ______ $x^{(-)}yz$

   $X^{(-)}YZ$ ______ $x^{(+)}yz$

   ∴ X અને x વચ્ચેનું કાર્યકારણ સંબંધ

3. XYZ ______ xyz

   Y એ y નું અગાઉથી જાણેલું કારણ

   Z એ z નું અગાઉથી જાણેલું કારણ

   ∴ Z એ z નું કારણ

54) પ્રાર્થનાનું મહત્ત્વ ટૂંકમાં સમજાવો.

55) વિજ્ઞાનયુગમાં ધર્મનું મહત્ત્વ ટૂંકમાં સમજાવો.

56) નીચેના ધર્મોના સ્થાપકો કોણ છે ?

1. બૌદ્ધ ધર્મ 2. ખ્રિસ્તી ધર્મ 3. શીખ ધર્મ

57) અષ્ટાંગયોગના આઠ અંગો કયા કયા છે ? આકૃતિ દોરો.

58) પ્રાણાયામની પ્રક્રિયા સમજાવો.

વિભાગ - E

■ **નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 59 થી 64 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. દરેકના 5 ગુણ છે.** **[20]**

59) '∨' નું તાર્કિક સ્વરૂપ સત્યતાકોષ્ટકની મદદથી સ્પષ્ટ કરો અને વિકલ્પનનું લક્ષણ આપો.

60) નીચે આપેલી દલીલની પ્રાતીક રજૂઆત કરો અને સત્યતાકોષ્ટકની પ્રત્યક્ષ રીતનો ઉપયોગ કરીને તેનું પ્રામાણ્ય નક્કી કરો.
જો ભારતમાં હરિયાળી ક્રાંતિ આવે છે તો દેશ સમૃદ્ધ બને છે.
દેશ સમૃદ્ધ બને છે.
તેથી, ભારતમાં હરિયાળી ક્રાંતિ આવે છે.

61) વ્યાપ્તિના પ્રકારોને આકૃતિ દોરીને સમજાવો.

62) અનુમાનના પ્રકારો ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

63) આચરણ યોગ્ય સદ્‌ગુણો અને ટાળવા યોગ્ય દુર્ગુણો કયા છે ?

64) સર્વધર્મ સમભાવ વિશે સમજૂતી આપો.

◆◆◆

Seat No.: | | | | | | | |

Sl. No. :

136 (H)

(March, 2022)

Time : 3 Hours] ***[Maximum Marks : 100***

सूचनाएँ :

1) इस प्रश्नपत्र में कुल पाँच विभाग हैं।
2) इस प्रश्नपत्र में कुल प्रश्नों की संख्या 64 हैं।
3) प्रश्नों के गुण दाहिनी ओर दर्शाए गए हैं।
4) प्रश्न की सूचना अनुसार उत्तर लिखिए।
5) नया विभाग नए पन्ने पर लिखिए।

विभाग - A

निम्नलिखित 1 से 20 तक के वैकल्पिक प्रश्नों में से योग्य विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है। **[20]**

1) अमुक निश्चित विधान के लिए उपयोगी A से Z तक के कैपिटल अक्षर को क्या कहते हैं–

(A) तार्किक कारक (B) विधानपरक अचल

(C) विधानपरक परिवर्ती (D) सर्वोपरि कारक

2) तीन सादे विधान वाले जटिल संयुक्त विधान के सत्यता कोष्ठक में कितनी पंक्तियाँ होती हैं?

(A) आठ (B) छ:

(C) दो (D) चार

3) जो तर्क अप्रमाणभूत नहीं होता वह तर्क किस प्रकार का होता है?

(A) सत्य (B) असत्य

(C) प्रमाणभूत (D) शंकास्पद

4) तर्क में फलित विधान की संख्या कितनी होती है?

(A) एक (B) तीन

(C) दो (D) चार

5) MP से संबंधित नियम के रूप में किस तार्किक कारक का उपयोग होता है?

(A) $\vee$ (B) $\sim$

(C) $\rightarrow$ (D) $\leftrightarrow$

6) $p \vee q$ और $\sim q$ इसलिए p यह किस नियम का रूप है?

(A) Add (B) CD

(C) MT (D) DS

7) संविधान में प्रत्येक पद का उपयोग कितनी बार होता है?

(A) एक (B) दो

(C) तीन (D) छ:

8) 'हाहन' भेद में साध्यविधान कौन-सा है?

(A) हा (B) ना

(C) ह (D) न

9) कौन-सी व्याप्ति कार्य-कारण संबंध स्थापित करती है?

(A) वैज्ञानिक व्याप्ति (B) अवैज्ञानिक व्याप्ति

(C) सादी गणनामूलक व्याप्ति (D) निगमन

10) अनिवार्य शर्तों का समुच्चय अर्थात् क्या?

(A) निगमन (B) आंशिक शर्त

(C) व्याप्ति (D) पर्याप्त शर्त

11) किस धन को श्रेष्ठ कहा गया है?

(A) चलनी मुद्रा (B) सुवर्ण मुद्रा

(C) बचाया धन (D) विद्यारूपी धन

12) सत्य अर्थात् क्या?

(A) ईश्वर (B) ज्ञान का गुण

(C) विशेषण (D) संकल्पना

13) धर्म की श्रेष्ठ विशेषता क्या है?

(A) ज्ञान (B) भक्ति

(C) नीति (D) वैराग्य

14) 'निरंतर प्रार्थना करते रहें' यह आज्ञा किस धर्मग्रंथ में है?

(A) बाइबल (B) मानवधर्म

(C) कुरान (D) अपना धर्म

15) जगत के विद्यमान धर्मों की संख्या कितनी है?

(A) 09 (B) 10

(C) 11 (D) 20

16) जगत के विद्यमान धर्मों में अर्वाचीन धर्म कौन-सा है?

(A) हिन्दू धर्म (B) ताओ धर्म

(C) इस्लाम धर्म (D) सिख धर्म

17) जैन धर्म के प्रथम तीर्थंकर कौन थे?

(A) ऋषभ देव (B) प्रभाकर

(C) कपिल देव (D) सोमदेव

18) हिन्दू धर्म का उद्भव कहाँ हुआ है?

(A) चीन (B) पश्चिम एशिया

(C) जापान (D) भारत

19) सात्विक आहार से चित्त किस तरह का बनता है?

(A) असंतुलित (B) संतुलित

(C) आवेगिक (D) चंचल

20) अष्टांग योग में बहिरंग कितने हैं?

(A) एक (B) तीन

(C) चार (D) पाँच

विभाग -B

■ **निम्नलिखित 21 से 30 प्रश्नों में से प्रत्येक के उत्तर एक वाक्य में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :** **[10]**

21) सत्यताफलनलक्षी कारक कितने हैं?

22) तर्क के प्रामाण्य का निर्णय किस पर आधारित है?

23) 'Conj' के नियम को किस नाम से पहचाना जाता है?

24) निरुपाधिक विधान के इयत्ता की दृष्टि से प्रकारों के नाम बताइए।

25) आल्फ्रेड बेकन सादी गणनामूलक व्याप्ति को क्या कहते हैं?

26) 'आप हँसते हैं तब सुंदर लगते हैं।' - यह किस प्रकार का विधान है?

27) धार्मिक जीवन का आरंभ किससे होता है?

28) 'ओल्ड टेस्टामेंट' किस धर्म का धर्मग्रंथ है?

29) जैन धर्म के धर्मग्रंथ का नाम बताइए।

30) भारत द्वारा विश्व को दिया गया अनमोल नजराना क्या है?

विभाग -C

■ **निम्नलिखित 31 से 44 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 10 प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं।** **[20]**

31) '$\rightarrow$' की सत्यताकोष्ठक की रचना कीजिए।

32) जटिल संयुक्त विधान के प्रकार के नाम लिखिए।

33) विधान हेतु तदैवार्थक रूप अर्थात् क्या?

निम्नलिखित **प्रश्न क्र. 34** और **प्रश्न क्र. 35** तर्क प्रमाणभूत बनें इस प्रकार रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए और उस तर्क के लिए जिस प्रमाणभूत रूप का स्थानापत्ति निदर्शन है वह रूप लिखिए।

34) $\underline{J \vee (K \& R)}$

$\therefore$ J

35) $[(H \vee K) \rightarrow J] \& (H \& K)$

$\therefore$ ______________

36) संविधान की आकृति अर्थात् क्या?

37) पक्ष पद किसे कहते हैं?

38) कार्य-कारण का नियम अर्थात् क्या?

39) सामाजिक मूल्य के उदाहरण दीजिए।

40) किन्हीं दो शारीरिक मूल्यों के उदाहरण दीजिए।

41) 'धृ' धातु का अर्थ लिखिए।

42) विनोबाजी द्वारा लिए गए धर्म और विज्ञान संबंधी समीकरण लिखिए।

43) कंफ्युशियस धर्म में किन पाँच बंधनों का आग्रह किया गया है?

44) पाँच यम के नाम बताइए।

विभाग -D

■ **निम्नलिखित 45 से 58 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 10 प्रश्नों के उत्तर मुद्दासर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं:** **[30]**

45) संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए :

सर्वोपरि कारक

अथवा

विधानपरक परिवर्ती

46) सत्यता कोष्ठक की रीति का उपयोग कर निम्नलिखित दिया गया विधान हेतु किस प्रकार का है यह निश्चित कीजिए :

$\sim p \rightarrow (p \vee q)$

47) सत्यता कोष्ठक की प्रत्यक्ष रीति का उपयोग करके निम्न तर्क का प्रामाण्य निश्चित कीजिए।

A & B

$\therefore$ B & A

48) निम्नलिखित रूपलक्षी प्रमाणों में रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए।

(1)	$(J \rightarrow K) \& (L \rightarrow M)$	P	
(2)	J & L	P	/ $\therefore$ K & M
(3)	$J \rightarrow K$	________	
(4)	J	________	
(5)	K	________	
(6)	$L \rightarrow M$	________	
(7)	L	________	
(8)	M	________	
(9)	K & M	________	

49) निम्नलिखित तर्क प्रमाणभूत हैं यह रूपलक्षी प्रमाण की रचना करके सिद्ध कीजिए।

$(P \& Q) \rightarrow [(P \rightarrow R) \& S]$

$(P \& Q) \& T$

$\therefore R \vee W$

निम्नलिखित **प्रश्न क्र. 50** और **प्रश्न क्र. 51** के संविधान की आकृति और भेद बताकर संविधान के नियमों के आधार पर उसके प्रामाण्य की जाँच कीजिए।

50) सभी खादी वस्त्र आरामदायक हैं।

सभी खादी वस्त्र हाथ से बुनें हैं।

$\therefore$ सभी हाथ से बुनें आरामदायक हैं।

51) प्रांजल किंजल की सखी हैं।

गुंजन प्रांजल की सखी हैं।

∴ गुंजन किंजल की सखी हैं।

52) संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए :

अनिवार्य शर्त

अथवा

पर्याप्त शर्त।

53) निम्नलिखित प्रातीक प्रस्तुतियों में से प्रत्येक के संबंध में कौन-सी व्याप्ति रीति है, यह पहचानिए :

(1) A B C D ______ a b c d

B C D ______ b c d

∴ a यह A का परिणाम

(2) X Y Z ______ x y z

$X^{(+)}YZ$ ______ $x^{(-)}yz$

$X^{(-)}YZ$ ______ $x^{(+)}yz$

∴ X और x के बीच कार्यकारण संबंध है।

(3) X Y Z ______ x y z

Y यह y का पहले से जाना हुआ कारण

Z यह z का पहले से जाना हुआ कारण

∴ Z यह z का कारण

54) प्रार्थना के महत्त्व को संक्षेप में समझाइए।

55) विज्ञान के युग में धर्म का महत्त्व संक्षेप में समझाइए।

56) निम्नलिखित धर्मों के स्थापक कौन है?

(1) बौद्ध धर्म

(2) ईसाई धर्म

(3) सिख धर्म

57) अष्टांग योग के आठ अंग कौन-कौन से हैं? आकृति बनाइए।

58) प्राणायाम की प्रक्रियाएँ समझाइए।

विभाग -E

■ **निम्नलिखित 59 से 64 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 4 प्रश्नों के उत्तर विस्तारपूर्वक दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं :** **[20]**

59) '∨' का तार्किक स्वरूप सत्यताकोष्ठक की मदद से स्पष्ट कीजिए और विकल्पन का लक्षण दीजिए।

60) निम्नलिखित तर्क की प्रातीक प्रस्तुति कीजिए और सत्यताकोष्ठक की प्रत्यक्ष रीति का उपयोग करके उसका प्रामाण्य निश्चित कीजिए :

यदि भारत में हरित क्रांति आती है वो देश समृद्ध बनता है।
देश समृद्ध बनता है।
इसलिए भारत में हरित क्रांति आती है।

61) व्याप्ति के प्रकारों को आकृति बनाकर समझाइए।

62) अनुमान के प्रकार उदाहरण सहित समझाइए।

63) आचरण करने योग्य सद्‌गुण और टालने योग्य दुर्गुण कौन-से हैं?

64) सर्वधर्म समभाव के विषय में समझाइए।

◆◆◆

Seat No.:

Sl. No. :

136(E)

(March, 2022)

Time : 3 Hours] *[Maximum Marks : 100*

Instructions :

1) **This question paper contains total Five sections.**
2) **This question paper contains 64 questions.**
3) **Figures on the right side indicate full marks.**
4) **Answer the questions according to the instructions.**
5) **Write a new section on a new page.**

SECTION - A

■ **Answer the following questions from 1 to 20 by choosing the correct option. Each question carries 1 mark:** **[20]**

1) How for a certain, specific proposition capital letters from A to Z are known?

   (A) Logical operator

   (B) Propositional constant

   (C) Propositional variable

   (D) Major operator

2) How many rows are there in a complex compound proposition having three simple propositions?

   (A) Eight (B) Six

   (C) Two (D) Four

3) Argument which is not invalid that argument is of which type?

(A) True (B) False

(C) Valid (D) Doubtful

4) What is the number of conclusions in any argument?

(A) One (B) Three

(C) Two (D) Four

5) Which logical operator is used in the rule of 'MP'?

(A) $\vee$ (B) $\sim$

(C) $\rightarrow$ (D) $\leftrightarrow$

6) $p \vee q$ and $\sim q$ therefore p – which rule is indicated through this form?

(A) Add (B) CD

(C) MT (D) DS

7) How many times each term is used in a syllogism?

(A) One (B) Two

(C) Three (D) Six

8) What is the major proposition of 'AIO' mood?

(A) A (B) E

(C) I (D) O

9) Which induction establishes causal relation?

(A) Scientific method (B) Unscientific method

(C) Simple enumeration (D) Deduction

10) What is conjunction of necessary condition called?

(A) Deduction (B) Partial condition

(C) Induction (D) Sufficient condition

11) Which is the best wealth?

(A) Currency (B) Gold Coins

(C) Saves wealth (D) Knowledge

12) What is truth?

(A) God (B) Quality of knowledge

(C) Adjective (D) Concept

13) By what is religion characterized?

(A) Knowledge (B) Devotion

(C) Morality (D) Detachment

14) The commandment "Pray all the time" is in which book?

(A) Bible (B) Manav Dharm

(C) Quran (D) Our religion

15) What is the number of the existing religions of the world?

(A) 9 (B) 10

(C) 11 (D) 20

16) Which is the modern religion among the existing world religions?

(A) Hindu (B) Tao

(C) Islam (D) Sikh

17) Who is the first Tirthankar of Jain religion?

(A) Rushabhdev (B) Prabhakar

(C) Kapil Dev (D) Somdev

18) What is the origin of Hindu religion?

(A) China (B) West Asia

(C) Japan (D) India

19) What kind does Chitta become by Satvik diet?

(A) Imbalanced (B) Balanced

(C) Sporadic (D) Unsteady

20) How many externals are there in Ashtangyoga?

(A) One (B) Three

(C) Four (D) Five

SECTION - B

■ **Answer the following questions from 21 to 30 in one sentence each. Each question carries 1 mark :** **[10]**

21) How many truth functional operators are there?

22) On which ground the decision about the validity of an argument is made?

23) Give the full-form of 'Conj'.

24) Which are the types of categorical proposition based on quantity?

25) What does Alfred Becon say about induction by simple enumeration?

26) "When you laugh you look beautiful" which type of statement is this?

27) With what does religious life begin?

28) 'Old testament' is a scripture of which religion?

29) Name the scripture of Jain religion?

30) What is the invaluable gift given by India to the world?

SECTION - C

■ **Answer Any 10 (Ten) of the following questions from 31 to 44 in brief. Each question carries 2 marks :** **[20]**

31) Construct the truth-table of '$\rightarrow$'.

32) State the types of complex compound proposition.

33) What is the propositional form of tautology?

Fill in the blanks of the following **question no. 34** and **question no. 35** in such a manner that the argument is thereby rendered valid and state the valid argument form of which it is substitution instance.

34) $\frac{J \lor (K \& R)}{}$
$\therefore \quad J$

35) $[(H \lor K) \rightarrow J] \& (H \& K)$
$\therefore$ ________

36) What is the meaning of figure in a syllogism?

37) What is a minor term?

38) What is the law of causation?

39) Give examples of social values.

40) Give any two examples of body value.

41) Write the meaning of the root 'धृ'.

42) Write the equation given by Vinobaji with regard to religion and science.

43) Which five bonds are insisted in Confucius religion?

44) Mention the names of five Yama.

SECTION - D

■ **Answer Any 10 (Ten) of the following questions from 45 to 58 to the point. Each question carries 3 marks :** **[30]**

45) Write short notes :

Major operator

OR

Propositional Variable

46) By using the direct method of the truth-table determine the type of following propositional form :

$\sim p \rightarrow (p \vee q)$

47) Determine the validity of the following argument through the use of the direct method of the truth-table.

A&B

∴ B&A

48) Fill in the blanks in the below given formal proof :

1. (J→K) & (L→M) P
2. J&L P /∴K&M
3. J→K __________
4. J __________
5. K __________
6. L→M __________
7. L __________
8. M __________
9. K&M __________

49) Construct the following formal proof :

(P&Q) → [(P→R)&S]

(P&Q)&T

∴ R∨W

Indicate the figure and mood of the following **question No. 50** and **question no. 51** syllogisms and then examine their validity on the basis of the rules of the syllogism.

50) All hand woven clothes are comfortable.

All hand woven clothes are hand made things.

∴ All hand made things are comfortable.

51) Pranjal is Kinjal's friend.

Gunjan is Pranjal's friend.

∴ Gunjan is Kinjal's friend.

52) Write short notes on :

Condition

OR

Sufficient Condition.

53) Which inductive method is represented by each of the following symbolic presentation.

1. ABCD ________ abcd

   BCD ________ bcd

   ∴ a is a result of A

2. XYZ ________ xyz

   $X^{(+)}YZ$ ________ $x^{(-)}yz$

   $X^{(-)}YZ$ ________ $x^{(+)}yz$

   ∴ X has causal relation with x.

3. XYZ ________ xyz

   Y is y prior knowledge of cause

   Z is z prior knowledge of cause

   ∴ Z is the result of z

54) Explain the importance of prayer in brief.

55) Explain the importance of religion in the age of science in brief.

56) Who are the founders of the following religions :

1. Buddhism
2. Christianity
3. Sikhism

57) Which are the eight limbs of Asthangayoga? Draw a diagram.

58) Explain the process of Pranayama.

SECTION - E

■ **Answer Any 4 (Four) of the following questions from 59 to 64 in detail. Each question carries 5 marks :** **[20]**

59) Define ' $\vee$ ' Disjunction and with the help of the truth-table analyse it.

60) Give the symbolic presentation of the following argument and determine the validity of it by using the direct method of the truth-table :
If in India green revolution takes place then the nation will prosper.
Therefore, in India green revolution takes place.

61) Explain with diagram the kinds of Vyapti.

62) Explain with example the kinds of Inference.

63) Which are the virtues that are worth following and vices that are worth rejecting?

64) Explain "Equality towards all the religions."

◆◆◆